

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 432-01/16-7/
Ljubljana, 8. 7. 2016

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Problematiki obdavčenja dohodkov otrok iz naslova družinske pokojnine

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide se je na 56. seji 7. 7. 2016 **seznanila** s problematiko obdavčenja dohodkov otrok iz naslova družinske pokojnine, na katero je v svojem elektronskem dopisu različnim državnim institucijam (Finančni upravi Republike Slovenije, Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Varuhu človekovih pravic, Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije) opozorila mati enega od otrok, prejemnikov družinske pokojnine, ki je v letošnjem letu nepričakovano prejel informativni izračun za odmero dohodnine.

Pobudnica za ureditev problematike meni, da so otroci, prejemniki družinske pokojnine, z obdavčitvijo njihovega dohodka iz omenjenega naslova po novem postavljeni v neenak položaj z otroki, prejemniki preživnine, ki je kot dohodek, povezan z družinskimi razmerji, na podlagi 29. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15 in 55/15; v nadaljevanju ZDoh-2) naveden kot izjema. Posledično se dohodnine od preživnine ne plačuje.

Komisija je na sejo povabila Ministrstvo za finance, Finančno upravo Republike Slovenije, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Slednja dva sta opravičila udeležbo na seji komisije, saj sta ocenila, da gre za tematiko, ki je v pristojnosti Ministrstva za finance oziroma Finančne uprave Republike Slovenije.

Na podlagi pojasnil predstavnic Ministrstva za finance komisija ugotavlja, da je vzrok za nastalo situacijo moč iskati v 64. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku (Uradni list št. 91/15; ZDavP-2I), ki je bil uveljavljen 15.

12. 2015 in s katerim se je črtalo do takrat veljavni 268. člen Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14). S črtanjem omenjenega člena se bile izbrisane zakonske podlage za izjeme od splošne obveznosti plačilna dohodnine, ki so veljale za zavezance, za katere je zakonodajalec ocenil, da je prejem informativnega izračuna dohodnine iz različnih razlogov nepotreben (zavezanci, katerih dohodki v posameznem davčnem letu niso presegali zneska splošne davčne olajšave in zavezanci, ki so v davčnem letu, poleg ostalih dohodkov, od katerih ni bila plačana akontacija dohodnine, imeli manj kot 80 evrov drugih prihodkov). Posledično je bil za leto 2015 izdan informativni izračun dohodnine vsem davčnim zavezancem, ki so imeli kakršenkoli dohodek, ki se všteva v letno odmero dohodnine, ne glede na znesek dohodka¹.

Komisija je v zvezi z navedenim prejela pojasnilo Ministrstva za finance, da je bila odločitev o črtanju 268. člena ZDavP-2 sprejeta z namenom odprave nekaterih administrativnih ovir oziroma olajšanja postopkov za zavezance (vsi, ki niso prejeli informativnega izračuna dohodnine, pa so prejeli dohodke, od katerih bi morali plačati dohodnino, so do sprejema novele ZDavP-2l morali sami predložiti informativni izračun dohodnine do 31. julija tekočega leta za preteklo leto, prav tako nekateri upravičenci do povračila preveč plačane akontacije dohodnine do sedaj niso bili deležni omenjenega povračila, ker niso vedeli, da je podlaga za vračilo predložitev napovedi za odmero dohodnine ali je niso pravočasno predložili ipd.). Po pojasnilu ministrstva naj bi se s predlagano spremembo zakonodaje sledilo načelu enakosti vseh davčnih zavezancev (enako obdavčeni vsi tisti, ki imajo enake stvarne situacije) in načelu pravičnosti (obdavčitev po ekonomski moči).

Komisija nadalje ugotavlja, da Ministrstvo za finance ocenjuje, da dohodkov iz naslova preživnine in dohodkov iz naslova družinske pokojnine ni moč enačiti, saj njuno izplačilo temelji na različnih podlagah (družinska pokojnina se izplačuje na podlagi pridobljene pravice iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, medtem ko je preživnina dohodek, ki izvira iz obveze preživljanja). Ministrstvo dodatno pojasnjuje, da so preživnine v osnovi izvzete iz obdavčitve zaradi izenačitve različnih življenjskih situacij na relaciji preživljanec – preživljalec in posledične zmožnosti ugotavljanja možne podlage za obdavčitev (preživljanec in preživljalec lahko živita v skupnem gospodinjstvu ali pa tudi ne, posledično je lahko znesek preživljanja jasno znan ali pa je vključen med skupne izdatke gospodinjstva).

Ministrstvo prav tako meni, da se z novim sistemom vnaša enakost med prejemnike različnih vrst dohodkov, saj naj bi bili dohodki iz naslova preživnin na nek način posredno obdavčeni, glede na to, da je obdavčen dohodek zavezanca za plačilo preživnine. Po drugi strani naj bi sredstva iz naslova družinske pokojnine do trenutka izplačila ostala neobdavčena, pri odmeri dohodnine pa se upošteva davčna olajšava v višini 13,5 % odmerjene družinske pokojnine, ki je uvedena zaradi neto principa obravnavanja pokojnin, kar naj bi z vidika enakosti in pravičnosti obdavčitve po mnenju ministrstva zadostovalo.

¹ Vir: Informacija o novostih, ki jih prinaša Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku – novela ZDavP-2l: http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Poslovanje_z_nami/Davcni_postopek/Opis/Informacija_o_novostih_novele_ZDavP-2l.pdf

Komisija v zvezi s pojasnilom Ministrstva za finance opozarja, da črtanje 268. člena ZDavP-2 samo po sebi in s tehničnega vidika ter vidika odprave administrativnih ovir ni sporno, saj je po podatkih Finančne uprave Republike Slovenije (FURS) omenjena sprememba za določen segment prebivalstva prinesla pozitivne učinke. Obenem pa je ta isti popravek zakonodaje zelo negativno vplival na dohodke zelo specifičnega in ranljivega segmenta prebivalstva, to je otrok, prejemnikov družinskih pokojnin.

Komisija posebej izpostavlja, da zgolj ocena o tehnični oziroma nomotehnični ustreznosti obstoječe ureditve obdavčenja posameznih dohodkov ne more zadostovati za razrešitev vprašanja pravičnosti in enakosti omenjene ureditve. Še zlasti zato, ker gre za zaščito in socialno varnost otrok, ki so že tako in tako postavljeni v težko življenjsko situacijo, saj so ostali brez enega ali celo obeh staršev.

Komisija ugotavlja, da je bilo v skladu s podatki FURS na podlagi črtanja 268. člena ZDavP-2 dodatno izdanih 541.000 informativnih izračunov, od tega 458.753 prejemnikom izračunov ni bilo treba doplačati dohodnine (upokojenci in nekateri prejemniki družinskih pokojnin), 62.081 prejemnikov informativnih izračunov je bilo upravičenih do vračila dohodnine (skupaj v višini 5,5 milijona evrov), 20.808 prejemnikov informativnih izračunov pa je moralo (do)plačati dohodnino (skupaj v višini 1,2 milijona evrov).

Med prejemniki informativnih izračunov je bilo 6.871 prejemnikov družinskih pokojnin, od katerih je bila obveza plačila dohodnine naložena 3.947 zavezancem (povprečno v znesku okrog 100 evrov). Pri tem FURS pojasnjuje, da so posledično prejeli veliko število dopisov s podobno tematiko, o kateri je tekla razprava na komisiji.

Tudi iz dopisa pobudnice za obravnavo problematike, izhaja, da je otrok, ki prejema približno 244 evrov družinske pokojnine mesečno, obdavčen v višini 85 evrov letno, kar se komisiji zdi nesprejemljivo in neživljenjsko. Še zlasti ob zavedanju, da se sodno ocenjeni minimalni znesek preživljanja enega otroka giblje okrog 400 evrov mesečno.

Komisija v nasprotju z Ministrstvom za finance ocenjuje, da je prejemek otroka iz naslova preživitve in prejemek otroka iz naslova družinske pokojnine mogoče primerjati, saj družinska pokojnina v tem primeru za otroka pomeni nadomestek za sredstva, ki bi jih sicer starš, če ne bi bil pokojen, namenjal za preživljanje svojega otroka in ki bi bila lahko tudi bistveno višja od zneska, ki ga otrok prejema na podlagi družinske pokojnine. Komisija glede na podatke FURS ocenjuje, da ne gre za tako visok prihodek proračuna, da se za te otroke ne bi moglo ustrezno prilagoditi obstoječo ureditev, saj to ne bi imelo večjih finančnih posledic za državni proračun.

Komisija meni, da bi v pripravo in razlago davčne zakonodaje, ki je v določenih segmentih pretirano zapletena in mestoma (ne samo laikom) zelo težko razumljiva, kljub temu da posledice njene implementacije občuti skorajda vsak prebivalec te države, morali vnesti več elementov socialne občutljivosti in predvsem življenjskosti. Še zlasti, kar se tiče otrok, ki naj bi v skladu s 56. členom Ustave Republike Slovenije uživali posebno varstvo in skrb.

Komisija ugotavlja, da Zakon o dohodnini (Uradni list RS št. (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 –

ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15 in 55/15); ZDoh-2), poleg oprostitve plačila dohodnine za preživnino (29. člen), v 23. členu² že sedaj predvideva nekatere izjeme med dohodki iz naslova obveznega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja, od katerih se ne plača dohodnine, zato ne vidi razloga, da med navedene izjeme ne bi mogli vključiti tudi družinske pokojnine, katere prejemniki so otroci do starosti 18 let oziroma 26 let, v primeru, da se redno šolajo.

Na podlagi razprave je komisija soglasno sprejela naslednja sklepa:

- 1. Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide se je seznanila z veljavno ureditvijo obdavčenja dohodkov otrok iz naslova družinske pokojnine.**
- 2. Komisija poziva Vlado Republike Slovenije k dopolnitvi 23. člena Zakona o dohodnini (ZDOh-2), in sicer tako, da se seznam dohodkov iz naslova obveznega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja, od katerih se ne plača dohodnine, dopolni z navedbo družinske pokojnine, katere prejemnik je otrok do starosti 18 let oziroma 26 let, v primeru, da se redno šola.**

Mag. Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije

Poslano:

- Vlada Republike Slovenije
- Ministrstvo za finance

V vednost:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide
- Odbor Državnega zbora za finance in monetarno politiko
- Poslanske skupine Državnega zbora
- Finančna uprava Republike Slovenije
- Varuh človekovih pravic Republike Slovenije
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

² Dohodnine se ne plača od:

1. dohodkov, ki jih v obliki povračil stroškov, storitev ali drugih ugodnosti v naravi prejmejo upravičenci na podlagi obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in zdravstvenega zavarovanja, razen dohodkov, ki predstavljajo redni dohodek na podlagi navedenega zavarovanja;
2. invalidnine, invalidskega dodatka in dodatka za posebno invalidnost po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
3. varstvenega dodatka k pokojnini po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
4. dodatka za pomoč in postrežbo po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.